

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 483/2024-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Michalom Vlkolinským, Námestie SNP 87/8, Zvolen, proti uzneseniu Okresného súdu Lučenec č. k. VK-2C/9/2023-266 z 22. mája 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

- Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 25. júla 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Lučenec (ďalej len „okresný súd“) č. k. VK-2C/9/2023-266 z 22. mája 2024 (ďalej len „napadnuté uznesenie“), ktoré navrhuje zrušiť, vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a priznať jej trovy vzniknuté v konaní pred ústavným súdom.
- Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že žalobca inicioval proti sťažovateľke spor, v ktorom sa domáhal nariadenia zabezpečovacieho opatrenia. Navrhol, aby súd na účel zabezpečenia jeho pohľadávky predstavujúcej nárok na náhradu škody vo výške 335 000 eur zriadil v jeho prospech ako záložcu záložné právo k nehnuteľnostiam, ktorých je sťažovateľka spoluvlastníčkou. Odvolací súd zmenil vyhovujúce rozhodnutie súdu prvej inštancie tak, že zamietol návrh žalobcu (I. výrok), zrušil výrok, ktorým bola žalobcovi uložená povinnosť podať v určenej lehote žalobu o náhradu škody proti sťažovateľke (II. výrok) a sťažovateľke priznal nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v rozsahu 100 %.
- Nadväzne okresný súd uznesením č. k. VK-2C/9/2023-243 z 30. októbra 2023 vydaným vyšším súdnym úradníkom (ďalej aj „uznesenie vyššieho súdneho úradníka“) rozhodol o výške trov konania tak, že zaviazal neúspešného žalobcu k povinnosti nahradiť sťažovateľke trovy konania

v celkovej výške 246,67 v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto uznesenia. Pri výpočte tarifnej hodnoty za jeden úkon právnej služby postupoval podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), pretože podľa jeho názoru išlo v danej veci o úkony právnej služby súvisiace s návrhom na vydanie zabezpečovacieho opatrenia, ktoré samo osebe nie je rozhodnutím vo veci samej. Takto ponímaný predmet poskytovania právnej služby nevyhodnotil ako peniazmi ocenený.

4. Proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka sťažovateľka podala sťažnosť, v ktorej namietala stanovenie výšky základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby. Na rozdiel od okresného súdu bola toho názoru, že v danej veci je potrebné vychádzať z hodnoty sporu, ktorá vyplývala z návrhu na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia – zriadenie záložného práva na účel zabezpečenia pohľadávky žalobcu vo výške 335 000 eur. Ide o právo, ktoré je ocenené v peniazoch, a preto opodstatňuje aplikáciu § 10 ods. 2 vyhlášky tak, ako si to uplatnila vo vyúčtovaní trov konania.

5. Napadnutým uznesením okresný súd zamietol sťažnosť sťažovateľky. V zhode s názorom vyššieho súdneho úradníka konštatoval, že v danej veci nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch. Súčasne poukázal na nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 148/2023, z ktorého vyplýva, že ak je predmetom sporu zriadenie záložného práva na zabezpečenie pohľadávky, nemožno pri určovaní tarifnej odmeny vychádzať z hodnoty zabezpečovanej pohľadávky. Zriadenie záložného práva súdom totiž nezakladá priamo nárok na uspokojenie zabezpečenej pohľadávky, aj keď je jej výška pri podaní návrhu známa. Vyriešenie otázky, v akom rozsahu bude pohľadávka uspokojená, bude predmetom samostatného konania, v ktorom dôjde k meritórnemu rozhodnutiu, a až tak bude možné určiť „hodnotu alebo cenu práva“.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti zopakovala argumentáciu uplatnenú v konaní pred všeobecným súdom. Trvá na tom, že predmet sporu v danej veci bol ocenený peniazmi, pričom hodnota sporu (335 000 eur) vyplývala priamo z návrhu žalobcu. Poukázala na nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 478/2014, ktorý sa týka trov konania v špecifických prípadoch, keď sú vec, právo alebo plnenie, ktoré je predmetom sporu, peniazmi ocenené a táto čiastka sa považuje za základ pre tarifnú hodnotu. Podľa jej názoru je možné uvedený nález generálne vzťahovať na každý úkon právnej služby v ktoromkoľvek spore, ktorého plnenie je peniazmi ocenené. Neskorší nález ústavného súdu, na ktorý poukázal okresný súd, arbitrárne vybočuje z uvedenej rozhodovacej praxe, a nie je v danom prípade použiteľný, pretože „*kým pri zriadení záložného práva na zabezpečenie pohľadávky nemožno vychádzať z hodnoty zabezpečovanej pohľadávky, v predmetnej veci to bol práve žalobca, ktorý hodnotu sporu ustálil sumou 335.000 eur ako nároku na náhradu škody*“.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka sťažovateľky o tom, že okresný súd pri rozhodovaní o výške trov konania aplikoval nesprávnu právnu normu, hoci išlo o konanie, ktorého predmet bol ocniteľný peniazmi, a teda opodstatňoval použité § 10 ods. 2 vyhlášky.

8. Sťažnostné námietky smerujú proti rozhodnutiu všeobecného súdu o výške trov konania. V nadväznosti na to ústavný súd považuje za žiaduce poukázať v prvom rade na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane pripomína nielen svoje postavenie nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), ale aj to, že rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania ako o integrálnej súčasť súdneho konania je zásadne výsadou všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (m. m. I. ÚS 40/2012, I. ÚS 630/2017).

9. Ak ústavný súd v minulosti rozhodol o porušení práv sťažovateľov rozhodnutiami všeobecných súdov o trovách konania, bolo to napríklad v prípadoch nerešpektovania príslušných ustanovení zákona, resp. vyhlášky (II. ÚS 82/09, I. ÚS 119/2012, II. ÚS 536/2018)] a tiež v prípade nedostatočného odôvodnenia právnych záverov všeobecného súdu (I. ÚS 423/2010, IV. ÚS 513/2018).

10. Po preskúmaní napadnutého uznesenia ústavný súd dospel k záveru, že o žiaden z týchto prípadov v danej veci nejde.

11. Kľúčovou námietkou sťažovateľky, s ktorou sa obracia na ústavný súd, je otázka správnosti aplikácie konkrétneho ustanovenia vyhlášky použiteľného v danom prípade [§ 10 ods. 2 vyhlášky *versus* § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky], pretože od toho závisí výška priznanej náhrady trov konania.

12. V súvislosti s takto naformulovanou ústavnou sťažnosťou už ústavný súd vo svojej judikatúre uviedol, že pri aplikácii § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky má rozhodujúci význam najmä v ňom uvedené slovné spojenie „*ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch*“. Vyjadriť hodnotu predovšetkým znamená vysporiadať sa so skutočným obsahom predmetu konania, t. j. s tým, aké účinky má pre účastníkov (resp. strany sporu) meritórne rozhodnutie súdu v tomto konaní (II. ÚS 492/2013, IV. ÚS 187/2018, I. ÚS 92/2020, I. ÚS 111/2020).

13. Napríklad, pri vyčíslení trov konania pri určovacích sporoch sa rozlišujú dve kategórie. Do prvej kategórie patria spory, ktorých predmetom je definitívne určenie a výsledkom je rozsudok, ktorého účinkom je nadobudnutie konkrétnej (peniazmi ocniteľnej) hodnoty. Ak napríklad žalobca uspeje v spore o určenie vlastníckeho práva, nehnuteľnosť je definitívne katastrálne zaevidovaná ako jeho majetok, a preto je úplne opodstatnené, aby sa za tarifnú hodnotu veci považovala cena,

resp. hodnota nehnuteľnosti. Druhú kategóriu tvoria spory, ktorých predmetom nie je definitívne určenie, ale určenie *quasi* prejudiciálne – na účely vysporiadania iného právneho vzťahu. Pôjde o určovacie spory, ktorých výsledkom nebude konečná súdna ochrana, ale na účel dosiahnutia jej definitívneho hmatateľného účinku sa nárok musí žalovať samostatne zo zákonných dôvodov. V týchto prípadoch nie je možné hodnotu predmetu sporu vyjadriť v peniazoch, čo opodstatňuje aplikáciu § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky (I. ÚS 58/2021).

14. Vzťahnuc uvedené na prípad sťažovateľky, ústavný súd sa nedomnieva, že by okresný súd vykladal ustanovenia relevantnej právnej normy nesprávne alebo svojvoľne, ak na vec aplikoval § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky. V prípade sťažovateľky totiž bol predmetom konania návrh na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia podľa § 343 a nasl. Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), a nie nárok na zaplatenie peňažnej sumy. Ani prípadné zriadenie záložného práva súdom by nezakladalo priamo nárok na uspokojenie zabezpečenej pohľadávky, aj keď jej výška bola pri podaní návrhu známa. Vyriešenie otázky, v akom rozsahu by bola táto pohľadávka uspokojená, by bolo predmetom samostatného konania, v ktorom by došlo k meritórnemu rozhodnutiu. Až v konaní, ktorého výsledkom by bolo nadobudnutie konkrétnej majetkovej hodnoty, by bolo možné určiť „hodnotu alebo cenu práva“. Inými slovami, právne účinky takéhoto rozhodnutia možno charakterizovať ako vyriešenie predbežnej otázky, ktorá je relevantná pre následný priebeh konania vo veci samej. Niet preto pochyb o správnosti aplikácie uvedeného ustanovenia vyhlášky, ako aj interpretácie nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 148/2023 (ZNaU 2/2023), na ktorý príliehavo poukázal okresný súd a ktorého závery sú plne uplatniteľné aj v prejednávanej veci.

15. Je pravdou, že sťažovateľkou citovaný nález sp. zn. II. ÚS 478/2014 vychádza z doslovného znenia vyhlášky a z názoru, že pokiaľ je vec, právo alebo plnenie, ktoré je predmetom súdneho sporu, peniazmi ocniteľné, potom sa táto čiastka (suma) považuje za základ pre tarifnú hodnotu. V danom prípade však išlo o iné skutkové okolnosti veci a predmetom sporu bolo určenie, že sťažovatelia sú podielovými spoluvlastníkmi sporných nehnuteľností. Ich prípadný úspech v spore by spôsobil, že nehnuteľnosti budú definitívne katastrálne zaevidované ako ich majetok, a preto v danom prípade bolo úplne opodstatnené, aby sa za tarifnú hodnotu veci považovala cena, resp. hodnota nehnuteľnosti. Vo veci sťažovateľky však o takýto prípad nešlo.

16. Ústavný súd tak sumarizuje, že okresným súdom aplikovaný postup pri hodnotení rozhodujúcich skutkových okolností veci nezakladá dôvod na jeho výnimočný zásah do napadnutého uznesenia v súlade s právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy. Nebolo zistené, že by posudzované uznesenie okresného súdu bolo svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, v rozpore (nesúlade) s platnou právnou úpravou týkajúcou sa náhrady trov konania či nedostatočne odôvodnené. Ako už bolo uvedené, vzhľadom na predmet napadnutého uznesenia okresného súdu, ktorým bolo rozhodnuté o výške trov konania, by zásah ústavného súdu mohol odôvodňovať jedine výnimočný exces v postupe a záveroch uznesenia okresného súdu, rozporný so samotnými princípmi spravodlivého súdneho konania, aký v okolnostiach danej veci ústavným súdom zistený nebol.

17. Pretože v danom prípade okresný súd pri svojom rozhodovaní nevybočil z existujúceho rámca platných a účinných právnych predpisov a svoje závery dostatočným spôsobom odôvodnil, ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z.

o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

18. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky obsiahnutých v petite jej ústavnej sťažnosti, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. septembra 2024

Miloš Maďar
predseda senátu